ПАНАЙОТЪ ХИТОВЪ

Славниятъ български войвода, който е ималъ щастието да преживѣе невредимъ премеждията на хайдушкия животъ и да прекара до дълбока старость въ свободна България, съ дългитѣ като кѫдели мустаци, Панайотъ Хитовъ, е чедо на сливенския балканъ. Родилъ се е въ 1830 година въ гр. Сливенъ, кварталъ Ново-село.

Още отъ малъкъ Панайотъ Хитовъ е ходилъ изъ Балкана да пасе бащинитѣ си кози, макаръ да е мечтаелъ да се учи. Волниятъ планински животъ го укрепвалъ и създалъ отъ него бѫдещия смѣлъ хайдутинъ. Двадесеть и четири годишенъ, той отворилъ бакалница. Мислѣлъ, че въ грижитѣ по търговията ще забрави мечтитѣ си за воленъ животъ. Но гордиятъ му духъ не билъ за такава работа и той, следъ смъртьта на родителитѣ си, заедно съ шурея си, хваналъ Балкана. Отъ тамъ тѣ често слизали въ равнината да отмъстятъ на нѣкой турчинъ-изедникъ. Скоро славата имъ на народни защитници се разнесла изъ околнитѣ села и градове.

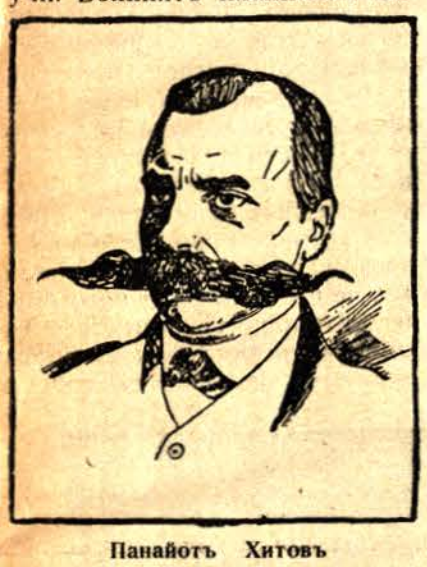

Панайотъ Хитовъ

Къмъ тѣхъ се присъединили и други недоволници. Образували дружина, войвода на която станалъ Георги Трънкинъ отъ Сливенъ. Въ единъ бой съ турска потера, войводата билъ убитъ и на негово мѣсто провъзгласили Панайотъ Хитовъ. Така започнало славното му войводство.

Водачитѣ на българскитѣ бунтовници замислили всеобщо въстание. Искрата запалена отъ Г. С. Раковски, запалила сърдцата на много родолюбци. Той съ пламенни думи разпалилъ бунтовния огънь въ душитѣ на славнитѣ войводи, на които казалъ, че съ хайдутството само народътъ нѣма да се освободи. Трѣбвало голѣми и много чети да минатъ въ България, да дигнатъ бунта и сами българитѣ да се освободятъ. Въ първата чета на Панайотъ Хитовъ, която минала Дунава въ 1867 година, байрактаръ билъ Василъ Левски, бѫдещиятъ пръвъ и главенъ апостолъ на народното въстание. На следната година Панайотъ Хитовъ пакъ дохождалъ съ чета въ България.

Въ 1872 година, когато войводата билъ въ Букурещъ, Любенъ Каравеловъ издалъ книгата му „Моето пѫтуване по Стара-планина и животоописанието на нѣкои български стари и нови войводи". Тази книга отъ 160 стр. е била преведена на нѣколко езици.

Следъ освобождението Панайотъ Хитовъ останалъ да живѣе въ Русе, кѫдето преживѣлъ още дълги години до дълбока старость. Видѣлъ бурнитѣ и честити дни на своята родина, стариятъ войвода починалъ презъ голѣмата европейска война на 20 февруарий 1918 година.

Никола Никитовъ

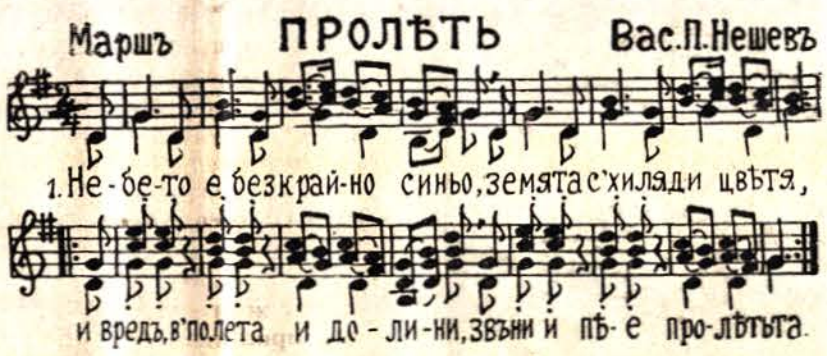

Въ лазура пѣе чучулига,
въ ливади — морниятъ косачъ,
щурци—по синури съ тинтява,
срѣдъ черни орници — орачъ.

Навредъ се носи сладка пѣсень.
И тъй въвъ всѣкоя душа
скръбьта и мѫката минава
и идва свѣтла радостьта.

О, чудна и вълшебна пролѣть,
защо не можешъ ти безкрай
съ цвѣтя и пѣсни да останешъ
въвъ милия ни роденъ край.

Вл. Русалиевъ

Изъ едно гърне старо злато

ПОЗНАВАЧЪ

— Дайте си ржцетѣ, братя, елате при мене да ви отгатна бѫдещето. По линиитѣ на ржцетѣ азъ познавамъ онова, което ще бѫде. Който иска да научи какво го очаква —добро или зло — нека дойде при

мене! — викаше изпеченият лъжецъ, стѫпилъ върху единъ камъкъ насрѣдъ градския площадъ. Лековѣрнитѣ хора се трупаха край него и протѣгаха ржце. Гадателтъ имъ прибираше паритѣ.

Тъкмо въ това време, запъхтѣнъ пристигна прислужникътъ на познавача:

— Господарю, — извика той, — докато азъ бѣхъ въ градината за ябълки, нѣкой е разбилъ вратата на твоята кѫща и открадналъ всичкото ти имане. Задигналъ е дори и лъжицитѣ отъ лъжичника!

Познавачътъ скочи отъ камъка, хвана се за главата и се развика:

— Загинахъ! Изгори ми душицата тоя крадецъ!

И хукна къмъ кѫщи.

Единъ отъ гражданитѣ викна подире му:

— А бе, ти, който познавашъ бѫдещето на всички хора, какъ не можа да познаешъ твоето бѫдеще?

Ангелъ Каралийчевъ

НАШИ ПИСАТЕЛИ

Симеонъ Андреевъ

На 31 мартъ т. г. почина въ София писательтъ Симеонъ Андреевъ. Роденъ на 17. IX. 1887 год. въ гр. Габрово, той се е училъ до IV кл. въ родния си градъ, а следъ това въ търновската гимназия.

Симеонъ Андреевъ е известенъ като добъръ журналистъ, увлѣкателенъ сказчикъ, отличенъ преводачъ и талантливъ писатель.

За деца е написалъ и издалъ около десетина книги. Превелъ е 25 тома отъ съчиненията на Майнъ Ридъ и др. Последната му работа, романътъ „Еснафи", въ три голѣми части, остана незавършенъ.

Съ смъртьта на Симеонъ Андреевъ, българската литература губи единъ отъ найдобритѣ си писатели, а българскитѣ деца — единъ талантливъ и увлѣкателенъ разказвачъ.

Миръ на праха му!

ПРОЛѢТЬ

Вѣтърътъ люлѣе
клонкитѣ въ леса
и високо грѣятъ
свѣтли небеса.

Скоро и полето
съ чудна бързина
ще потъне цѣло
въвъ зеленина.

И ще се накичи
съ пролѣтния даръ:
нѣжни теменуги
и жълтъ минзухаръ.

Борисъ Маковски

ШЕГИ И СМѢШКИ

— Когато спишъ, Милчо, ти си най-доброто дете въ свѣта.

— Е, добре, но азъ не мога да спя презъ цѣлия си животъ.

—

— Защо плачешъ, Вѣрче?

— Защото батко ми хвърли хлѣба въ водата.

— Съ нѣкакво намѣрение ли?

— Не, намазанъ съ сладко.

—

— Петь круши и четири ябълки какво правятъ, — пита една майка детето си.

— Пъленъ стомахъ, — отговаря шеговито то.

ГОРСКА ПѢСЕНЬ

Горо моя, зеленѣй,
клони пролѣтни люлѣй...
Твойта пѣсень родна, свята,
нека стигне небесата,
нека буди и зове
вѣрнитѣ ти синове.

Нѣкога на твойтѣ скути
спѣха старитѣ хайдути,
и звънѣше надалечъ
българската жива речь.
А въвъ тежъкъ день, несвѣсенъ
вѣра бѣ ни твойта пѣсень...

Затова ти пѣй ни, пѣй,
нова пролѣть да изгрѣй.
Като пламъкъ въвъ сърдцата
рано да зори зората
и отново пакъ да спре
тамъ — надъ Бѣлото море...

Й. Стубелъ

РОСИЦА

Живѣеше нѣкога единъ добъръ беденъ човѣкъ. Той бѣше ковачъ. Неговата жена бѣ умрѣла наскоро и той самъ се грижеше за четиритѣ си деца. Роднинитѣ му го убеждаваха пакъ да се ожени, но той не се решаваше.

— Трѣбва да влѣзе жена въ кѫщата ти, да отгледа децата и да се грижи за дома и добитъка. Това не е мѫжка работа — увещаваха го близкитѣ му.

Най-после ковачътъ се съгласи и се ожени повторно. Втората жена изглеждаше добра и работна, пъкъ въ сѫщность бѣше лоша и сприхава. Тя намрази децата още отъ първия день и за най-малката грѣшка ги мъмрѣше и биеше. Караше ги постоянно да работятъ и когато свършеха работата въ кѫщи, изпращаше ги въ градината да прекопаватъ лехитѣ, да поливатъ цвѣтята и да плевятъ буренитѣ. И мащехата все бѣше недоволна и все се оплакваше отъ децата.

Ковачътъ мисли, мисли, най-после реши да ги махне отъ кѫщи.

— Ехъ, мѫчно ми е да се раздѣля съ децата си, но така ще бѫде по-добре за тѣхъ, — казваше той на приятелитѣ си.

Той глави голѣмото момче говедарь, другото даде чиракъ при единъ обущарь, а момичето заведе въ града. Остана само малката Росица. Сега мащехата излѣ всичката си злоба върху нея и все повече я измѫчваше

— Иди за вода! — каза веднажъ тя на Росица и тикна въ ржцетѣ ѝ една стомна по-голѣма отъ нея.

Горката Росица едва влачеше стомната. Най-после ржцетѣ ѝ отмалѣха и тя я изтърва.

Мащехата се развика, наби детето и го затвори въ зимника.

— Ще те науча изъ тебе какъ се чупятъ стомни. Тукъ ще останешъ докато се завърне баща ти — извика мащехата и заключи зимника.

Росица изтръпна отъ ужасъ. Баща ѝ бѣше отишълъ въ града за нѣколко дена. Страхъ я бѣше да остане сама въ тъмния зимникъ, кѫдето мишкитѣ се гонѣха между човалитѣ брашно. Тя се сви въ единъ ѫгълъ, закри лицето си съ дветѣ ржце и тихо заплака.

Презъ това време дѣдо Господь седѣше подъ едно дърво въ своята небесна градина. Около него се бѣха събрали ангелитѣ и му съобщаваха какво става на земята.

— Единъ човѣкъ, Господи, искаше да открадне кисията на своя приятель, — разправяше единъ ангелъ. — Азъ го приближихъ и пошепнахъ на ухото му: „Недей. Богъ е заповѣдалъ да не крадемъ". Човѣкътъ се замисли и си отиде безъ да вземе кисията на приятеля си.

— Добре си постѫпилъ, — отсѫди дѣдо Господь.

Дойде редътъ на другъ ангелъ.

— Когато слѣзохъ на земята, — започна той, — видѣхъ дяволътъ какъ подстрекаваше единъ мѫжъ да убие съседа си. „Помисли какво ще направишъ. Не знаешъ ли, че Богъ е казалъ да не убиваме?" — пошепнахъ азъ на другото ухо. Човѣкътъ се поколеба, па хвърли ножа и си отиде.

— Добре си направилъ, — похвали и него дѣдо Господь.

Сега предъ Бога застана едно малко ангелче, още запъхтяно отъ дългия пѫть.

— Дѣдо Господи, — извика то — нима не виждашъ сълзитѣ на малката Росица? И до кога ще позволявашъ да я измѫчва лошата ѝ мащеха?

— Нейната мащеха служи на дявола и ще отиде въ ада на вѣчни мѫки, — отговори дѣдо Господь.

— Не искамъ да зная за мащехата; жалъ ми е за Росица. Само кожи и кости е станала. Чуй я какъ плаче въ зимника, дѣдо Господи.

— Е, какво искашъ да направя за нея? — запита дѣдо Господь.

— Дай ѝ крилца. Да изхвърчи изъ зимника, да литне на свобода и избѣга отъ мащехата си.

— Нека да бѫде. Ето ти крилца, — каза дѣдо Господь и подаде чифтъ бѣли като снѣгъ крилца.

Безъ да се бави, ангелчето литна бързо пакъ къмъ земята и отиде право въ зимника.

— Дѣдо Господь се смили надъ тебе, — каза то на Росица.

После ангелчето постави крилцата на раменетѣ на момиченцето и извика радостно:

— Колко хубава те направи дѣдо Господь!

Росица се превърна въ голѣма бѣла пеперуда. Тя разпери крилца и бързо литна навънъ. Издигна се високо-високо въ небето и извика съ все гласъ:

— Благодаря ти, дѣдо Боже, че ме избави.

А после се спусна надъ ливадитѣ. Росица знаеше, че нейната добра майка виждаше отъ небето какъ мащехата измѫчва любимитѣ ѝ деца и тихо плачеше. Нейнитѣ сълзи капѣха по земята и се превръщаха въ голѣми бѣли маргаритки.

Сега Росица зацѣлува маргариткитѣ и имъ зашепна радостно:

— Мила майчице, не плачи вече. Дѣдо Господь ме отърва отъ злата мащеха.

И до день днешенъ още бѣлата пеперудка ту се изкачва високо въ небето да благодари на Бога, ту цѣлува цвѣтята и имъ шепне радостната весть, че се е отървала вече отъ своята мащеха.

Мария Пиронкова